

רשימות

בפרשת השבוע

פרשת אמור

פרק כ"ג פסוק ג'
ששת ימים

רש"י: מה ענין שבת אצל מועדות? ללמדך, שכל המחלל את המועדות מעלין עליו כאילו חילל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאילו קיים את השבתות.

פירוש שהפסוק אומר שלא יקלו בכבוד יום טוב כיון שהם נקבעים בבית דין מידי שנה, אלא מי שצוה על השבת הוא צוה על הימים טובים שיקבעו על ידי בית דין. [על פי התורה תמימה].

עוד י"ל כיון שביו"ט מותר לעשות מלאכה לצורך אוכל נפש, ואדם היה חושב לעצמו שהיות ויו"ט נתקן למענו ושיהיה לו טוב ושישמח, וכמו שנאמר "ושמחת בחגך", לכן היה לו סברא לומר שהוא יותר קל משבת, ואין צריך להקפיד לשמרו בכל פרטיו כמו שבת שהוא שבת לה', לכן צריכים את הלימוד שלנו, שהוא שווה, וצריך לשמור על המועדות כמו ששומרים שבת, ומי שצוה על השבת שישמור עליה בכל פרטיה ודקדוקיה, הוא צוה גם על המועדים שישמרו עליה בכל פרטיה ודקדוקיה.

פרק כ"ג פסוק ה'
ביום השביעי מקרא קדש

צריך להבין את החילוק בין חג הפסח לבין חג הסוכות שיש חג עצרת בסופו שנאמר [פרק כ"ג פסוק ל"ו] "עצרת היא" שהקב"ה אומר [רש"י] "עצרת אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר [ללכת], אמר, בני, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם", וקשה מדוע הפרידה קשה רק בסוף חג הסוכות, ולא בחג הפסח שהחג ביום השביעי שלו לא נקרא עצרת אלא הוא השלמה לחג הראשון? [אך עיין ברמב"ן [ויקרא כ"ג ל"ו] שחג השבועות נקרא בלשון חכמים עצרת, שהוא הסיום של חג הפסח כמו בסוכות, והימים בינתיים הם כמו חול המועד, עיין שם?]

י"ל על פי המובא במסכת סופרים [פרק י"ט ה"ג] שגם שביעי של פסח נקרא עצרת וז"ל: "בפסח בין בתפלה בין בכוס צריך להזכיר... בשביעי [של פסח] הוא אומר "ביום השביעי העצרת הזה" ואין מזכיר בו חג [כמו בשמיני עצרת] לפי שאינו חג בפני עצמו". ע"כ.

עוד י"ל שבסוכות יש ענין מיוחד שקשה הפרידה מבני ישראל, כיון שהוא אחרי יום כיפור, שנמחל להם העונות, ומיד אחר כך מגיע סוכות ומצוות החג, ובני ישראל נקיים מעוונות, ויותר זכים וטהורים, לכן רק אז קשה עלי פרידתכם, וכמו שמובא במדרש רבי תנחומא על הפסוק [כג מ] "ולקחתם לכם ביום הראשון" - "ראשון לחשבון עוונות", שכיון שנקיים מעונות אחרי שעבר עליהם יום הכיפורים שנמחל

להם עיונותיהם, וגם בימים שלפני חג הסוכות עסוקים וטרודים הם במצוות בניית הסוכה והשגת ארבעת המינים, אין להם פנאי לעבור עבירות, ולכן רק ביום הראשון של חג הסוכות נקרא "ראשון לחשבון עוונות". [ובמדרש עצמו משמע שמחילת העוונות היא רק ביום הראשון של חג הסוכות, ולכן רק אז מתחיל חשבון חדש של "חשבון עוונות"].

פרק כ"ג פסוק כ"ב

ובקצרכם

רש"י: חזר ושנה לעבור עליהם בשני לאוין, אמר רבי אבדימי ברבי יוסף מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב עליו קרבנותיו בתוכו.

עוד י"ל שנאמרה פרשת זו של מתנות עניים לאחר שהתורה מביאה את מצות חג הפסח וחג השבועות, לומר לנו שאל יאמר אדם שהוא מוכן ורוצה לתת לעניים רק כאשר שמחתו תהיה שלימה, כמו בחג הסוכות שכל התבואה והפירות בביתו, ואז הוא סמוך ובטוח בעשרו ובממונו, ואז כשכל התבואה והפירות יהיה בביתו אז יתן הוא ברצון רב, אך אין הוא מוכן לתת לעניים כעת שהתבואה לא בביתו כמו בחג הפסח, או אפילו שרק הפירות לא בביתו כמו בחג השבועות, לכן אומרת לו התורה מיד אחרי פסח ושבועות שיתן מתנות עניים אלו של לקט שכחה ופאה, ומצוות אלו נתונות לנו בכל פעם שאנו קוצרים את התבואה, ואל ידאג מזה שכל תבואתו לא נמצא תחת ידו.

פרק כ"ד פסוק ד'

המנורה הטהורה

רש"י: שהיא זהב טהור, דבר אחר על טהרה של מנורה שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר.

ספרא: [יב] על טהרה של מנורה, שלא יסמכם בקיסמים ובצרוורות.

[ספרא זה הביא כאן גם בחזקוני, (וכן ברש"י לקמן פסוק ו' לגבי שולחן הפנים), אך בחומש שמות (לא ח) כתב בחזקוני טעם אחר וז"ל "לא מצינו בשום כלי שבמשכן שנקרא טהור רק המנורה והשולחן בפרשת אמור, והטעם לפי שלא היה עליהם שום מתן דמים. (וצריך עיון שישנם עוד כמה כלים בחומש שמות שנאמר עליהם שהיו מזהב טהור כגון שרשרות של האפור והחושן, כפורת, ציץ? ואולי כוונתו שרק המנורה והשולחן היו כלים שלמים במשכן שנאמר עליהם זהב טהור, ולא רק חלק של כלי, ובודאי שיש חילוק בין המנורה שהיתה עשויה כולה מזהב טהור לבין השולחן שהיה עשוי מעצי שיטים מצופה זהב כמו שנאמר בפסוק בשמות כה כג כד "ועשית שלחן עצי שיטים", "וצפית אתו זהב טהור").]

יש לעיין מדוע לפעמים לא כתוב על המנורה את המילה טהורה, כגון בריש בהעלתך?

י"ל מכיון שכאן הוא עיקר ציוויה כמו שכתב כאן רש"י [כד ב] "זו פרשת מצות הנרות", לכן אמר האיק עשויה, וכן בעשייתה [שמות כה לא] אמר כן, שצריך לידע ממה עשויה, וכן כשצויה את בצלאל על עשייתה [שמות לא ח], וכן לאחר שעשה את המנורה [שמות לז יז] אמר ממה עשה אותה, וכן כשהביאווה למשה רבינו [שמות לט לז], אך בפרשת בהעלתך שהוא לא מקום ציוויה לא אמר טהורה, וכן במקום שחזר על הדברים שצריכים לעשות במשכן [שמות לה יד] לא אמר טהורה.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו haseforim@gmail.com